

శ్రీమద్భగవద్గీతా పారాయణ - చతుర్దశోధ్యాయః

ఓం శ్రీ పరమాత్మనే నమః
అథ చతుర్దశోధ్యాయః
గుణత్రయవిభాగయోగః

శ్రీ భగవానువాచ
పరం భూయః ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానానాం జ్ఞానముత్తమమ్ |
యజ్ఞాత్వా మునయః సర్వే పరాం సిద్ధిమితో గతాః ||1||

ఇదం జ్ఞానముపాశ్రిత్య మమ సాధర్మ్యమాగతాః |
సర్వేపి నోపజాయంతే ప్రలయే న వ్యధంతి చ ||2||

మమ యోనిర్మహాద్భహ్మా తస్మిన్సర్పం దధామ్యహమ్ |
సంభవః సర్వభూతానాం తతో భవతి భారత ||3||

సర్వయోనిషు కౌంతేయ మూర్తయః సంభవంతి యాః |
తాసాం బ్రహ్మ మహద్వీనిః అహం బీజప్రదః పితా ||4||

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణాః ప్రకృతిసంభవాః |
నిబద్ధంతి మహాబాహూ దేహే దేహినమవ్యయమ్ ||5||

తత్ర సత్త్వం నిర్మలత్వాత్ ప్రకాశకమనామయమ్ |
సుఖసంగేన బద్ధాతి జ్ఞానసంగేన చానఘ ||6||

రజో రాగాత్మకం విద్ధి తృష్ణాసంగసముద్భవమ్ |
తన్నిబద్ధాతి కౌంతేయ కర్మసంగేన దేహినమ్ ||7||

తమస్త్యజ్ఞానజం విద్ధి మోహనం సర్వదేహినామ్ |
ప్రమాదాలస్యనిద్రాభిః తన్నిబద్ధాతి భారత ||8||

సత్త్వం సుఖే సంజయతి రజః కర్మణి భారత |
జ్ఞానమావృత్య తు తమః ప్రమాదే సంజయత్యుత ||9||

రజస్తమశ్చాభిభూయ సత్త్వం భవతి భారత |
రజః సత్త్వం తమశ్చైవ తమః సత్త్వం రజస్తథా ||10||

సర్వద్వారేషు దేహేఽస్మిన్ ప్రకాశ ఉపజాయతే |
జ్ఞానం యదా తదా విద్యాత్ వివృద్ధం సత్త్వమిత్యుత ||11||

లోభః ప్రవృత్తిరారంభః కర్మణామశమః స్పృహో |
రజస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే భరతర్షభ ||12||

అప్రకాశోఽప్రవృత్తిశ్చ ప్రమాదో మోహ ఏవ చ |
తమస్యేతాని జాయంతే వివృద్ధే కురునందన ||13||

యదా సత్త్వే ప్రవృద్ధే తు ప్రలయం యాతి దేహభృత్ |
తదోత్తమవిదాం లోకాన్ అమలాన్నతిపద్యతే ||14||

రజసి ప్రలయం గత్వా కర్మసంగిషు జాయతే |
తథా ప్రలీనస్తమసి మూఢయోనిషు జాయతే ||15||

కర్మణః సుకృతస్యాహుః సాత్త్వికం నిర్మలం ఫలమ్ |
రజసస్తు ఫలం దుఃఖం అజ్ఞానం తమసః ఫలమ్ ||16||

సత్త్వాత్సంజాయతే జ్ఞానం రజసో లోభ ఏవ చ |
ప్రమాదమోహౌ తమసః భవతోఽజ్ఞానమేవ చ ||17||

ఊర్ష్యం గచ్ఛంతి సత్త్వస్థాః మధ్యే తిష్ఠంతి రాజసాః |
జఘన్యగుణవృత్తిస్థాః అధో గచ్ఛంతి తామసాః ||18||

నాన్యం గుణేభ్యః కర్తారం యదా ద్రష్టాఽనుపశ్యతి |
గుణేభ్యశ్చ పరం వేత్తి మద్భావం సోఽధిగచ్ఛతి ||19||

గుణానేతానతీత్య త్రీన్ దేహీ దేహసముద్భవాన్ |
జన్మమృత్యుజరాదుఃఖైః విముక్తోఽమృతమశ్నుతే ||20||

అర్జున ఉవాచ

కైర్లింగైస్తీన్ఘణానేతాన్ అతీతో భవతి ప్రభో ।
కిమాచారః కథం చైతాన్ త్రీన్ఘణానతివర్తతే ॥21॥

శ్రీ భగవానువాచ
ప్రకాశం చ ప్రవృత్తిం చ మోహమేవ చ పాండవ ।
న ద్వేష్టి సంప్రవృత్తాని న నివృత్తాని కాంక్షతి ॥22॥

ఉదాసీనవదాసీనః గుణైర్యో న విచాల్యతే ।
గుణా వర్తంత ఇత్యేవ యోఽవతిష్ఠతి నేంగతే ॥23॥

సమదుఃఖసుఖః స్వస్థః సమలోష్ఠాశ్మకాంచనః ।
తుల్యప్రియాప్రియో ధీరః తుల్యనిందాత్మసంస్తుతిః ॥24॥

మానాపమానయోస్తుల్యః తుల్యో మిత్రారిపక్షయోః ।
సర్వారంభపరిత్యాగీ గుణాతీతః స ఉచ్యతే ॥25॥

మాం చ యోఽవ్యభిచారేణ భక్తియోగేన సేవతే ।
స గుణాన్సమతీత్యైతాన్ బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥26॥

బ్రహ్మణో హి ప్రతిష్ఠాఽహం అమృతస్యావ్యయస్య చ ।
శాశ్వతస్య చ ధర్మస్య సుఖస్యైకాంతికస్య చ ॥27॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసు ఉపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం
యోగశాస్త్రే శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే గుణత్రయవిభాగయోగో చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥